

PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

FEATURES OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Oleksandr Hontaruk¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-318-7-11>

В Україні донині не сформовано ринку фізкультурно-спортивних послуг, відсутні ефективні заходи щодо створення механізму поєднання державного, громадського та приватного секторів сфери фізичної культури і спорту, недосконалість системи державного управління, що приводить до низького рівня реалізації проектів державно-приватного партнерства (далі – ДПП), а також відповідно низького рівня залучення внутрішніх та іноземних інвесторів [1, с. 123].

В нинішніх умовах повномасштабного військового вторгнення РФ в Україну найбільш постраждалою виявилася сфера фізичної культури і спорту. Нині агресором зруйновано 343 об'єкта спортивної інфраструктури, 248 з яких мають суттєві або часткові пошкодження і 95 повністю зруйновано або знищено. Найбільша кількість зруйнованої спортивної інфраструктури в областях становить: Луганська – 89, Донецька – 60, Харківська – 47 та Миколаївська – 50 об'єктів.

З огляду на це важливими завданнями у процесі розробки та планування відбудови України, існує потреба у створенні умов для вирішення нагальних проблем та подальшого розвитку фізичної культури і спорту, залучення професійних спеціалістів, менеджерів та управлінців, професіоналізація спортивної діяльності, реалізація державної політики в процесі взаємодії державних і недержавних інституцій, а також залучення інвестицій для подальшого зростання економічного потенціалу.

Відомо, що механізм ДПП є одним із головних пріоритетів держави для залучення інвестицій у розвиток економічної і соціальної інфраструктури [2, с. 634].

Зазначимо, що сфера застосування ДПП у спорті передбачена відповідним законом, який визначає організаційно-правові засади

¹ National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Ukraine

взаємодії державних партнерів з приватними партнерами та основні принципи ДПП на договірній основі [3]. Використання ДПП сприятиме реалізації якісно нових проєктів, зокрема створення та функціонування спортивної інфраструктури, що забезпечить приріст інвестицій, розвине кадровий потенціал на ринку, сформує нові робочі місця та сприятиме зростанню надходжень до бюджетів усіх рівнів.

У Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року визначено пріоритети державної політики, зокрема стимулювання створенню спортивної інфраструктури, сприяння участі українських спортсменів у міжнародних змаганнях, підвищення авторитету держави у світовому спортивному русі, удосконалення державної політики у сфері фізичної культури і спорту, а також сприяння популяризації та поширенню здорового способу життя, організації змістовного дозвілля [4].

Водночас у цій Стратегії не визначено жодних механізмів застосування ДПП, а також відсутні завдання, реалізація яких може бути здійснена за участю приватного та/або громадського секторів.

Зауважимо, що для відбудови спортивної інфраструктури у післявоєнний період, а також стимулювання ефективного партнерства в Україні найважливішим є розроблення дієвих механізмів ДПП, створення особливих умов для прозорості процедури відбору інвесторів, визначення критеріїв відповідності, економічної ефективності та результативності реалізації проєктів з урахуванням інновацій, соціальної спрямованості та життєздатності.

Тож на національному та місцевому рівнях має діяти спрощена процедура підготовки проєктів ДПП для реалізації у сфері фізичної культури і спорту.

Для покращення реалізації ДПП необхідно встановити конкретні ключові показники ефективності проєктів (KPI), які чітко підтверджуватимуть ефективність використання коштів (Value-for-Money), а також комерційну та економічну життєздатність. При цьому Агенція з питань підтримки державно-приватного партнерства (далі – Агенція) в системі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України має вжити заходів щодо системного вдосконалення механізмів ДПП за оцінками результатів, отриманих під час підготовки та впровадження проєктів у сфері фізичної культури і спорту.

Перш за все, для підвищення ефективності реалізації проєктів ДПП Агенція спільно з центральним органом виконавчої влади, який відповідає за реалізацію державної політики у сфері фізичної культури і спорту, повинні встановити та сформувати пріоритети проєктів ДПП (PPP project pipeline).

Впровадження нових технологій, форм та методів державного впливу у розвиток галузі, а також формування ринку послуг, вимагає потребу у створенні інституційного середовища для розвитку фізичної культури і спорту на засадах ДПП. Центральний орган виконавчої влади, реалізуючи повноваження у сфері фізичної культури і спорту, має стимулювати розробку й впровадження ДПП, систематично взаємодіяти з приватним або/та громадським секторами, щоб покращити економічну ефективність партнерської діяльності.

Наприклад, повноцінне впровадження проектів ДПП може відбуватися на основі здійснення платежів за доступністю (Availability-based PPP model). Це дасть змогу державі розподілити з інвестором ризики, зокрема фінансування інфраструктурних проектів у розстрочку.

Для подолання складних бюрократичних процедур, застарілих методів та інструментів управління вбачається важливим здійснення діджиталізації і цифрової трансформації сфери фізичної культури та спорту. Оскільки проекти ДПП є достатньо складними і трудомісткими, то нові цифрові технології та рішення можуть допомогти оптимізувати процеси підготовки та реалізації проектів ДПП.

Для прискорення формування та розвитку ринку фізкультурно-спортивних послуг та ринку спортивних товарів і обладнання важливим і ефективним засобом є впровадження електронної системи торгівлі під час реалізації ДПП.

Цифрова трансформація також сприятиме розвитку цифрової спортивної інфраструктури, зокрема цифрових платформ, необхідних для підготовки та реалізації проектів ДПП, створення мережі фізкультурно-спортивних об'єктів в Україні.

Процес цифровізації спорту прискорить розробку та реалізацію цифрових проектів як на національному, так і на місцевому рівні, створить умови для розвитку інформаційних технологій щодо впровадження інновацій у сфері фізичної культури і спорту.

Отже реалізація ДПП у зазначеній сфері має бути спрямована на досягнення важливих результатів (outcomes), а саме:

- оновлення та прогнозований розвиток спортивної інфраструктури;
- формування нових ринкових відносин та розширення доступу до ринку фізкультурно-спортивних послуг;
- підвищення економічної ефективності та впровадження інновацій в умовах зростання конкуренції;
- створення умов для розвитку масового спорту та спорту вищих досягнень за визначеними пріоритетами відповідних видів спорту;
- стимулювання розвитку системи кадрової підготовки та професіоналізації спортивної діяльності;

- зменшення соціальної нерівності та несправедливості;
- сприяння розвитку подальших партнерських проєктів;
- покращення екологічного стану та забезпечення зберігання навколишнього середовища.

Таким чином ДПП має відіграти важливу роль у відбудові України, що дозволить державному та приватному секторам оптимізувати свої ресурси, а також розподілити можливі ризики у сфері фізичної культури і спорту.

Розвиток інституційної спроможності вимагає удосконалення чинного законодавства, а також створення нової системи підготовки фахівців, які забезпечать впровадження ДПП у сфері фізичної культури і спорту та реалізації інших партнерських проєктів в умовах ринкової економіки.

Для відбору пропозицій інвесторів, визначення економічно вигідного результату цих інвестицій, необхідно створити прозорі умови щодо реалізації проєктів ДПП та їх пріоритетність (PPP project pipeline) відповідно до потреб і розвитку фізичної культури і спорту.

Ініціативи ДПП повинні бути зосереджені на довгострокових результатах, що створюють кращу, стійку та стабільну інфраструктуру, а також спрямовані на покращення економіки як на місцевому, так і національному рівнях.

При впровадженні ДПП ефективним є здійснення цифрової трансформації. Це дає змогу забезпечити відповідність сфери фізичної культури і спорту сучасним тенденціям розвитку у світі, а також можливість виконувати завдання зручними і оптимізованими методами з використанням сучасних інформаційних технологій.

ДПП є ефективним механізмом для післявоєнної відбудови України у середньостроковому плануванні проєктів, що забезпечить створення мережі спортивної інфраструктури та відновлення ринків послуг.

Список використаних джерел:

1. Гонтарук О. М. Інституційні відносини партнерства держави і приватного сектора у сфері фізичної культури і спорту та їх взаємодія в умовах ринку. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2017. № 1. С. 123–128.

2. Гонтарук О. М. Проблеми та особливості розвитку сфери фізичної культури і спорту в контексті державно-приватного партнерства. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць*. 2017. Вип. 3 (22). С. 634–641.

3. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року № 2404: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.11.2020 № 1089 «Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-п#Text>